

Zienswijzen op investeringsplannen Liander

Zienswijze 1:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.1 De energietransitie in versnelling
- **Betreft tekst:**
(pagina 11) Tabel 2-1: Transportbeperkingen in het verzorgingsgebied van Liander.
- **Zienswijze:**
In deze tabel staan de tekorten in aantallen en in MW per provincie beschreven. Dit is niet concreet genoeg. Op dit moment hebben wij geen inzicht in de tekorten voor afname en opwek in onze gemeente. Uiterlijk in Q2 2024 verwachten we een overzicht/tabel met deze gegevens specifiek voor de gemeente Buren.

Zienswijze 2:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.2 Maakbaarheid en keuzes
- **Betreft tekst:**
(pagina 12) alinea "Ruimtetekort"
"Ook zijn er nieuwe onderstations en laagspanningskabels nodig. Een geschikte locatie vinden voor een nieuw station is niet eenvoudig. Deze moet namelijk voldoen aan allerlei voorwaarden, zoals geluidseisen. Ook moet het passen binnen het bestemmingsplan van de gemeente. Het is dus passen en meten. Bovendien is er niet veel ruimte beschikbaar. Dat zorgt ervoor dat de bouw van een station veel tijd kost. Hierdoor duurt het soms langer dan we willen om het elektriciteitsnet aan te passen om aan de grote vraag naar elektriciteit te voldoen."
- **Zienswijze:**
Wij verwachten dat Liander in Q1 2024 uitleg geeft wat de gemeente Buren kan doen om dit proces te vergemakkelijken/versnellen zodat nieuwe stations sneller gebouwd kunnen worden.

Zienswijze 3:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.2 Maakbaarheid en keuzes / 2.2.2 Gap to find
- **Betreft tekst:**
(pagina 13) "We zetten in op het volledig realiseren van de ontsluiting van woningbouw om de nieuwbouwopgave in Nederland te helpen realiseren. We ontkomen er niet aan om in de jaren 2024 en 2025 ook hier te moeten schalen, waardoor op korte termijn de aansluittermijnen van nieuwe woningen oplopen"
- **Zienswijze:**
Wij verwachten dat gemeente minimaal eens per kwartaal op de hoogte gehouden wordt van de actuele status hierbij.
Er wordt hier gesproken over 2024 en 2025, we willen bevestiging dat er vanaf 2026 niet meer geschaald hoeft te worden bij nieuwbouw. Ook verwachten we in Q1 2024 een toelichting m.b.t. tijdelijke alternatieven voor geval een nieuwbouwproject geen aansluiting kan krijgen en krijgen we bevestiging dat de reeds geplande nieuwbouwplannen voor 2024 en 2025 wel tijdig aangesloten kunnen worden.

Zienswijze 4:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.2 Maakbaarheid en keuzes / 2.2.2 Gap to find
- **Betreft tekst:**
(pagina 13) "Spanningsproblemen veroorzaakt door zonnepanelen lossen we op via een proactieve wijkgerichte aanpak, waardoor klachten worden opgelost wanneer de wijk aan de buurt is."
- **Zienswijze:**
Op dit moment kunnen inwoners die spanningsproblemen ervaren een melding doen op de website van Liander waarna het individuele probleem in behandeling wordt genomen/wordt onderzocht. Wij verwachten meer uitleg over wat deze keuze betekent m.b.t. individuele meldingen en in hoeverre deze meldingen nog in behandeling worden genomen en in welke tijdsperiode.
Verder verwachten wij uiterlijk in Q2 2024 een planning voor de wijken van de gemeente Buren waar dit probleem speelt zodat we bewonersvragen zo volledig mogelijk kunnen beantwoorden.
Let op, er staat een typefout in het document: buurt = beurt

Zienswijze 5:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 5. Scenario's en netimpact
- **Betreft paragraaf:** 5.5 Impact van de scenario's op het gasnet / 5.5.3 Waterstof
- **Betreft tekst:**
(pagina 52) "Het transport van waterstof is op dit moment geen wettelijke taak van de regionale netbeheerders. Wel hebben de ontwikkelingen op het gebied van waterstof impact op het gasnet van de toekomst"
- **Zienswijze:**
Volgens tabel 5-8 wordt een grote ontwikkeling in de waterstofvraag verwacht. Waterstoftransport is geen taak van Liander staat er in het stuk. Wij verwachten op korte termijn te vernemen welke partij hier wel voor verantwoordelijk is en hoe die partij ervoor gaat zorgen dat er in de toekomst kan worden voldaan aan de waterstofvraag.

Zienswijze 6:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.3 Fundamenteel andere aanpak om te versnellen
- **Betreft tekst:**
(pagina 16), alinea 'beter benutten net'.
"Liander werkt aan het vergroten van het aandeel van slim laden. Op momenten dat elektrische auto's massaal worden opgeladen, neemt de belasting op het elektriciteitsnet fors toe. Door de auto's gespreid over de dag of nacht te laden neemt de belasting op piekmomenten af en wordt het net veel beter benut."
- **Zienswijze:**
We verwachten duidelijkheid over hoe dit gaat worden toegepast in de praktijk en welke eventuele rol hierbij vanuit de gemeente wordt verwacht. Dit vergt namelijk een gedragsverandering bij eigenaren van elektrische auto's.
Verder, in het plan komt opslag van energie wel aan bod, maar er wordt niet erg diep op ingegaan. We verwachten in Q1 2024 uitleg over de ontwikkelingen van opslagmogelijkheden en de verantwoordelijkheden en rollen die Liander daarbij ziet.

Zienswijze 7:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.4 Regioperspectieven / 2.4.3 Gelderland
- **Betreft tekst:**
(pagina 20) alinea 'investeringen'
"In de komende tien jaar gaan we ons elektriciteitsnet in de provincie Gelderland met 3,6 GW uitbreiden. In Bijlage 5 leest u op welke stations met een primaire spanning >25.000 volt we de komende tien jaar knelpunten verwachten en wanneer deze naar verwachting zijn opgelost. "
- **Zienswijze:**
In de afbeelding "Liander investeert in Gelderland" staat dat er rondom de gemeente Buren nieuwe stations en uitbreidingen komen. Bij Culemborg komt een nieuw station, maar volgens bijlage 5 wordt verwacht dat dit knelpunt pas in 2028-2030 opgelost is. Er wordt aangegeven: "Dit knelpunt wordt naar verwachting later verholpen dan het moment van optreden door doorlooptijd en maakbaarheid van benodigde investering en afhankelijkheid van TenneT". Verder worden volgens de afbeelding verdeelstations Buurmalsen en Zwarte Paard uitgebreid en komt er in de buurt van Zwarte Paard ook een nieuw station. Naar verwachting is de elektriciteit in de gemeente Buren afkomstig van deze stations.
Graag bevestiging of dit juist is.
In bijlage 5 van de investeringsplannen zien we niet terug wanneer Buurmalsen en Zwarte Paard op de planning staan om te bouwen en/of uit te breiden/vervangen. We verwachten in Q1 2024 inzicht in de planning m.b.t. deze stations.
Aangezien oplevering in Culemborg pas in 2028-2030 is, verwachten wij dat deze verdeelstations op kortere termijn uitgebreid worden.

Zienswijze 8:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering & 4. Methodiek
- **Betreft paragraaf:** 2.4. Regioperspectieven / 2.4.3 Gelderland (alinea "investeringen") & 4.4 Portfolio samenstellen / 4.4.1 Optimaliseren
- **Betreft tekst:**
"Om bestaande woonwijken geschikt te maken voor de verduurzaming van Nederland versterkt Liander het laagspanningsnet. Dit doen we via een gezamenlijke buurtaanpak met de gemeenten waarbij de ambitie is de infrastructuur van buurten integraal te vernieuwen en uit te breiden."
" De komende jaren zetten we fors in op opschaling van de buurtgerichte aanpak. Onze ambitie is om richting 2030 in Gelderland toe te groeien naar het verzwaren van 75 buurten per jaar."
"Om meer impact te maken met het pMIEK 2.0, willen we samen met provincies, gemeenten en sectoren verder vooruitkijken en gestructureerde keuzes maken voor het energiesysteem. Daarvoor zetten we in op een concrete, gebiedsgerichte uitwerking van de energievisies die in de zomer van 2024 worden opgeleverd."
- **Zienswijze:**
In het plan wordt meerdere keren gesproken over een gezamenlijke buurtaanpak en/of gebiedsgerichte uitwerking, samen met gemeenten.
We verwachten uiterlijk in Q2 2024 een verduidelijking m.b.t. welke wijken wanneer aan de beurt zijn voor deze aanpak.
Liander geeft aan dat in de zomer van 2024 de gebiedsgerichte energievisies uitgewerkt zijn. Graag ontvangen we een toelichting hoe Liander dit in deze korte periode gaat bereiken en welke input vanuit de gemeente verwacht wordt.

Zienswijze 9:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.4. Regioperspectieven / 2.4.3 Gelderland (alineea "knelpunten")
- **Betreft tekst:**
"In Gelderland werken verschillende bedrijventerreinen samen aan de ontwikkeling van Smart Energy Hubs (zoals bij Lorenz, De Mars, Harselaar, Innofase, TPN-West). Hierbij wordt in een decentraal netwerk de opwek, opslag en het verbruik in een onderlinge balans gebracht.
- **Zienswijze:**
Wij verwachten uitleg hoe Liander de rol van de gemeente ziet bij Smart Energy Hubs en andere lokale energieoplossingen en welke betrokkenheid Liander hier zelf bij heeft (of gaat nemen). Wij willen in de gemeente Buren graag verkennen of er mogelijkheden zijn voor Smart Energy Hubs.

Zienswijze 10:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 4. Methodiek
- **Betreft paragraaf:** 4.4 Portfolio samenstellen
- **Betreft tekst:**
(pagina 38) "Eind februari 2023 heeft de ACM aangegeven ruimte te willen bieden aan netbeheerders om in congestiegebieden voorrang te verlenen aan individuele projecten die helpen congestie te verminderen of aan projecten met een maatschappelijke functie."
- **Zienswijze:**
Naar verwachting kunnen netbeheerders op termijn, op basis van het prioriteringskader in het ontwerpbesluit, afwijken van het 'first come, first served'-beginsel bij de behandeling van transportverzoeken.
We verwachten dat de gemeente hierbij ook kan meebeslissen. Ditzelfde geldt voor het meebeslissen over het type aansluiting (woning/bedrijf/mts vastgoed) dat voorrang krijgt bij beschikbaarheid. Graag zien wij deze bevestiging.

Zienswijze 11:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** Samenvatting
- **Betreft paragraaf:** nvt
- **Betreft tekst:**
(pagina 6) "Hiermee verwacht Liander in de komende zichtperiode onder andere bijna 5.300 kilometer middenspanningskabels en 3.100 kilometer laagspanningskabels te leggen, en bijna 5.600 nieuwe middenspanningsruimten te realiseren."
- **Zienswijze:**
In de huidige situatie betaalt de gemeente een vastrecht tarief per middenspanningsruimte voor de aansluiting. Door de grote toename aan spanningsruimtes, zullen deze kosten ook enorm toenemen. Het is onduidelijk wie deze kosten gaat betalen, wij verwachten op korte termijn hier duidelijkheid over te ontvangen.

Zienswijze 12:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.2 Maakbaarheid en keuzes / 2.2.2 Gap to find
- **Betreft tekst:**
(pagina 13) "In de gebouwde omgeving zullen kleinverbruik klanten in eerste instantie voornamelijk geconfronteerd worden met een oplopend aantal onopgeloste spanningsproblemen."
- **Zienswijze:**
Inwoners krijgen te maken met een oplopend aantal onopgeloste spanningsproblemen. We verwachten dat inwoners niet langdurig hinder ondervinden. Ook verwachten wij uitleg over wat dit precies inhoudt en hoe de inwoners hierover worden geïnformeerd. Ook inzicht in de verwachting wanneer dit alsnog opgelost gaat zijn, wat de consequenties zijn, en of dit spanningsprobleem voor levering en/of teruglevering geldt. Dit komt in het stuk niet duidelijk naar voren.

Zienswijze 13:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 2. Werk in Uitvoering
- **Betreft paragraaf:** 2.3 Fundamenteel andere aanpak om te versnellen
- **Betreft tekst:**
(pagina 16) "Vanuit elke provincie is in 2023 een eerste provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) opgesteld om over alle opgaven, sectoren en ketens heen integraal afwegingen en keuzes te maken wat we wél en wat niet op korte en lange termijn kunnen realiseren"
- **Zienswijze:**
Het is niet duidelijk hoe de plannen uit het pMiek zich verhouden tot de plannen uit het investeringsplan, we verwachten hierover verduidelijking in Q1 2024.

Zienswijze 14:

- **Investeringsplan:** Elektriciteit en gas
- **Betreft hoofdstuk:** 1. Inleiding
- **Betreft paragraaf:** 1.4 Totstandkoming IP2024
- **Betreft tekst:**
(pagina 9) "In de volgende fase vindt overleg plaats tussen de netbeheerders en de ACM over eventuele wijzigingen in de informatiebehoefte van de ACM ten aanzien van het IP. Deze liggen vast in het Kader Informatiebehoefte van de ACM."
- **Zienswijze:**
Het is onduidelijk hoe het evaluatieproces/monitoring er uit ziet. Gezien de snelle ontwikkelingen is een tussentijdse evaluatie belangrijk. Dit zien wij graag opgenomen worden. Ook verwachten we meer uitleg over op welke wijze en hoe vaak Liander het evaluatieproces/monitoring (van IP2024) vorm gaat geven.